

## TUFIT WT3 W ZABYTKOWEJ CZĘŚCI KOPALNI SOLI WIELICZKA

### Słowa kluczowe

Wieliczka, złoża soli, zabytkowa kopalnia, tufit

### Streszczenie

Kopalnia Soli w Wieliczce kryje do dziś wiele ciekawych i niezwykle cennych wyrobisk górniczych znajdujących się poza powszechnie zwiedzaną częścią turystyczną. Są to miejsca interesujące zarówno ze względu na ich walory przyrodnicze, jak i górnicze, historyczne i kulturowe. Szczególnie ważne są tu odsłonięcia wyjaśniające zagadnienia skomplikowanej i niepowtarzalnej na skalę światową budowy geologicznej złoża soli kamiennej. Ogólnie znana jest jego dwudzielność na zasadniczo różne części: złoża górne bryłowe i dolne pokładowe. Do dziś jednak wiele szczegółów tej budowy nie zostało wyjaśnionych, stąd też potrzeba dalszych badań i rozbudzenia zainteresowania przyrodą nieożywioną Wieliczki.

W niniejszej pracy przedstawiono fragment zabytkowej części Kopalni Soli Wieliczka, znajdujący się około 1200 m na wschód od szybu Daniłowicza. W związku z pracami związanymi z likwidacją komór Sermage na poziomie IV udostępniono chodnik poprzeczny łączący te komory z rejonem podłużni Geramb na poziomie III. Ten chodnik (bez nazwy), zlokalizowany około 10 m poniżej poziomu III, przebiega z północy na południe przebijając utwory złoża pokładowego. Poprzecznia, drażona ręcznie, zachowała się w bardzo dobrym stanie, ukazując skomplikowaną budowę geologiczną. Odsłonięto tu środkową część profilu litostratygraficznego złoża pokładowego, wraz z tufitem WT3, który jest pomocny w odczytaniu zaburzonego następstwa warstw. Tufit ten, rozpoznany najpierw w Wieliczce, występuje również w złożach: Siedlec-Moszczenica i Bochnia. Badania radioizotopowe tufitu umożliwiły ustalenie wieku bezwzględnego złoża Wieliczki i Bochni na 13,6 mln lat.

W badanym stanowisku tufit widoczny jest jako jasnoszara, twarda wkładka, występująca wśród ilowca z anhydrytem. Jego miąższość wynosi od 12 do 18 mm, na świeżej powierzchni jest stalowoszary, składa się z halitowej matrix z krystaloklastami biotyту, skaleni i kwarcu. Powyżej tufitu, w czwartym pokładzie soli zielonej, stwierdzono toceńce ilowca, które zawierają otwornice warstw skawińskich (podsolnych). Zarówno tufit, jak i toceńce utworów pochodzących ze spągu serii solnej świadczą o niewygasłym jeszcze zakłóceniu sedimentacji, które wystąpiło pod koniec ewaporacji pokładu soli najstarszej. Ponad tufitem WT3 i dolną częścią czwartego pokładu nastąpiła już spokojniejsza sedimentacja głównej części złoża pokładowego.

Badana część zabytkowej kopalni zawiera, obok interesujących odsłonień złoża pokładowego, również wiele miejsc ilustrujących historię górnictwa, od końca XVIII w. po czasy współczesne. Po zakończeniu zabezpieczających prac górniczych, prezentowany fragment Kopalni Soli Wieliczka zapewne będzie jednym z najciekawszych rejonów znajdujących się poza jej częścią turystyczną.